

Torvaj, 1972.

Tollfosztó

-.....néni, milyen játékot szoktak játszani tollfosztóban?

Tollfosztóban szoktak játszani ezt a játékot, hogy:

Jaj fáj! Mid fáj? Szivem fáj.

Mi sértette? Rozmaring.

Akkor aztán amelyik nem figyelt oda, hogy az ő nevit kiáltjuk, akkor adott egy zálogot. Mindegyiknek volt egy virágneve. Mikor nem figyelt oda, odaadta a zálogot, a játék végén a bíró kizálogúta. Megmondta, hogy most 5 csóker adja, 10 csóker adja, annyi csókot köllött adni annak a legénnek. Vót egy bíró, az mindenkinek a zálogát összeszedte.

Aztán szoktuk kérdezni, hogy:

Szőre, szőre, mi szőre?

A másik meg ráfelelte, hogy:

Kutya szőre!

A harmadik meg megin mondta tovább, hogy:

Szőre, szőre, mi szőre?

Azt mondja, hogy:

Disznó szőre!

Aztán így ment sorba, amig végig nem értünk. Mikor azt mondta, hogy madárszőre, akkor adott zálogot, mert a madárnak nem szőre van, hanem tolla.

Büntetések: csókot köllött adni,

kiment aztán megkerüte az ajtószárfát,

bekiabált, hogy édesanyám, de hülye vagyok.

- - -

Bársony ibolyácska, ugorj a Dunába,
Támaszd meg magadat, az egész világba.

Fésülködjél meg, mosakodjál meg,
Törölközzél meg az aranykendőbe.
Még a szobád süpörtlen,
Kis tehened fejetlen,
Kis menyecske.

RIPPI-RÓNYI MŰZSEUM KAPOSVÁR 5125
Gubicza József, 72 éves.

1917-ben tanulta gramofon lemezről. Részlet a göcsejei lakodalmából.

Miként az agyagnak ölelő karjai közül kiszabadult kocsikerék retentő nyikorgásától megrémült juhászcutya bundájába kapaszkodó kullancsnak kidülledt szeméből alágördülő könnyekben megvilágított rahlólovagvár csökönyös felvonóhidjának rozsdás láncai összetartják annak materiáját, akként és miként a falon függő kakukkos óra lengő ingájától kettészelt pipafüst maróni voltjától prúszkölő cirmos kandur macska rangos bajuszától csiklandozott svábbogár hamuszínű kaputjáról alácsusszanó napsugarak hevétől fölmelegített tót kalapon csillegő kolbász zsirfoltok tartóssá teszik annak materiáját, akként tegye az Isten tartóssá a ti életeket, hosszú, boldog éveken át.

- - -

Népdalokat énekelnek.
Egy férfi nótát dudol.

Szerjálás - nem megferőzésnek, hanem szerjárásnak mondták a régiek.

vvv..... napja szeptember elsején, ha forró, kemény tél várható. Ha Egyednek könnye csordul, könnyen ecet lesz a borból. Egyed ha fényes, Vincellér kényes.

Dömötör, Simon, Judás felé jár az idő a gulyásnak számolni köll. /Dömötör felé be kellett terelni a gulyát, mert már várták a terület, akkor már nem lehetett gunyhóban aludni./

28-án Simon - Amikor beköszönt Simonnal a Judás, be szokott szakadni a jó idők útja.

Márton hetiben szokták felszedni a fokhagymát.

Márton ludja - Szent Márton bement egy faluba és a ludak köszöntötték. Ludas Mártonnak hívták. Vörsön még most is Szent Mártoni bucsu van. Aki eljön Vörsre, mondják, megnézzük a Szent Márton ludját. Abba a hétbe köll elrakni az őszi fokhagymát.

Januárnak/még/ méhrajzása, kezek-fülek elfagyása.

Amikor a medve kinéz a barlangból, akkor még szigorú tél lesz, de ha kiinn marad akkor hamar vége lesz a télnek.

Szeptember 8. Kisasszony napja, négy hétre az időt marasztja.

/Amilyen az idő kisasszony napján, olyan lesz négy hétig./

Szervác, Pongrác, Bonifác, majus 11. 12. 13. Fagyos Zsófi 14-én, 25-én Orbán, de azt már lelökik a tüzhelyről.

Vendel - a harmok patrónusa. Szőcsényben akkor van a bucsu. Október 20-án van Szent Vendel. A Tsz. világban nem ünneplik meg ezt a napot.

Somogyásámsón

Özv. Lantos Imréné, 1910.

Mindenszentek napja az összes szentek napja. Az öröm ünnep azt nem kell meggyászolni. A következő nap halottak napja, azt kell meggyászolni.

Junius 8-a Medárd napja, ha esik az eső, akkor az időt negyven napra megsabja.

Ha az akácfa és a szelence kétszer virágzik, akkor hosszú ősz lesz.

Orgona ha kétszer virágzik, akkor hosszú ősz lesz.

Aratás felé szokta öregapám mondani, nem tudom melyik napra: ha ezen a napon jó idő van, akkor a szamaras ember is be tud takarítani.

A kotlóst úgy kell megfigyelni, hogy bőtre kellen ki, akkor biztos a kikelés. Ez bak havában van. A gazdasszonynak karácsony böjtjén, mikor az asztalra teszi az/ééb/ ebédet, üjjön le, meg ne mozduljon, mindenki szolgálja ki magát, mert ha a háziasszony, akkor a kotló nem üli meg a tojást.

Ha a kutya hembőlög, akkor eső lesz. Ha vionyit a kutya, az tüzet jelent. Ha a kutya olyan vészesen tutul az a tűz. Két este megfigyeltem, hogy a szomszédék kutya jutult és harmadik nap este tűz volt Battyánban.

Szent István hetiben kell elvetni a salátát.

Disznóölési szokások:

Cédulára írták: messze földről gyűttünk, nagyon megéheztünk.....
ehhez hasonlókat.

Hosszu botot vágtak akácbul, közbeszólás: disznóölőnek kés a kezébe
lófasz a seggibe. Annak a hegyeit kihegyezték, hogy arra a pecse-
nyét, meg a hurkát tudják rárakni. Csináltunk sráflit, azt arra ráé-
fűzködtük.

Mindig ezzel kezdtük: jó estét tisztelt házigazda. Messziről gyűttünk
nagyon megéheztünk, azt hallottuk hogy disznóölés volt, betévedtünk.

Megkérjük a házigazdát adjon egy kis helyet, meleg szalonnát.

Ha nem ad májék, szalonnát, az isten borítsa fel a disznóolját. Ez rajt
ta volt a papíron és a boton rátűzve.

Kilestük az alkalmat hogy mikor vacsoráztak, fűleltünk. Csupsz neki
az ajtónak. Volt hogy kitört az ablak. Ha hallották a koppanást
kinyitották az ajtót, tudták hogy nyársdugó van.

A legtöbbször helyen iemerős volt, elfogadtattuk magunkat és bementünk
vacsorázni.

A nyáron néha azt is rádugták, amit nem köllött vóna. A seggit rá-
dugták. Néhol számítottak rá, véres hurkát készítettek és azt dug-
ták rá. A nyers dugók meg azonnal bekenték a ház falát.

Szőlőszüretkor kimentek a lányok a hegyre, danutak, táncutak,
a legények is kimentek.

6

András napján a lányok vöröshagymát tettek ki sóba. Minden vöröshagymának adtak egy nevet. Amelyik vöröshagyma előbb eresztett gyökeret, olyan nevű lett a vőlegénye.

András napján, amelyik lány megböjtötte, három szem búzát k öllött megenni. Egyet reggel, egyet délben, egyet este, ez volt a napi koszt és egy pohár víz. Amelyik férfi álmába megjelent az lett a férje.

7

Három királyok napján,
Országunk egy istápján,
Dicsérjük énekekkel,
Vigadozó versekkel,
Szép jelen, szép csillag,
Szép napon támad.
Hol van zsidók királya,
Mely meg jelent csillaga,

Betlehembe találják,
Kis Jézust körül állják,
Szép jelen, szép csillag,
Szép napon támad.

Adjon a jó Isten, bort buzát, békességet, sok mindent,
sok pénzt, hogy nekünk is gyusson belőle.

3154.
András naptján a lányok vörös hagymát tettek ki sóba, minden vörös
hagymának adtak különböző férfi nevet. Amellett hagyma előbb eresztett
gyökeret, olyan nevű lett a vőlegény.

A lány, aki megböjtötte András naptját, három szem búzát lehetett neki
enni, egyet reggel, egyet délbe, egyet este. Ez volt a napi koszt,
meg egy pohár víz. És reggel álmában amellett férfi megjelent neki,
a lett a férje.

.....
Fogad a lószart haraptya
Eljöttem köszöntésedre
Nagyot szarok a nyelvédre
..... nem törvénytörő.
Itt föllebezni nem lehet
Ha kitojtad magadat, elmehetsz.

Minden munkának rend a kezdete
Lukba szargy, ne melleje
Szargyá zódet, sárgát, kéket
Le ne szerd az árnyék széket
Szargyá tüt, cserepet
Mig a segged meg nem reped.
Szargyál ide, szargál oda
Csak énrám ne szargyá soha.

Ujévnek, hushagyó kedvek fánkja van, husvétnak kalácsa van,
karácsonynak káposztája van.

- Húsvét után szoktak küldeni komatálat. Tányérba tettek zsir-
ba-fánkot, tettek bele bort, tojást. Akkor aztán mondja:

Komatálat hoztam,
Föl is aranyoztam,
Szűz küldte szűznek,
Váltsák fő szüvessen,
Ha nem váltják föl szüvessen,
Visszaküldöm szivnek szüvessen.

- Akkor aztán fölváltották, ami benn vót az a tészta meg a bor,
meg a tojás, azt kivették, a többit meg újra visszatették. Ak-
kor aztán így lettek komák a lányok. Ezt 8-10 éves korunkba szok-
tuk csinálni. De aztán má ez a divat is elmúlt.

6./ Három királyok napján,
Országunk egy istápján,
Dicsérjük énekekkel,
Vigadozó versekkel,
Szép jel és szép csillag,
Szép napunk támadt,
Szép napunk támadt.

/A betlehemezés után szoktak menni a "három királyok" vitték a
betlehemi csillagot.

8./ Szentcsaládjárás:

3133

Dec. 15-től kilenc napig tart. Kilenc család tartozott egy-egy csoportba, s minden este más családhoz mentek el. Volt egy füzet .

A kisajtónál elkezdünk énekelni:

Szállást keres a Szentcsalád...

Amikor beértünk akkor azt mondta az, aki a szent család képét vitte:

Ime elhoztam hozzátok a Szűz Anya szent képét,
És vele együtt méhének áldott gyümölcsét.
Az Ur Jézust Szent Józseffel együtt,
Azt hiszem szívesen adtok neki szállást egy napra.

Aki fogadja, azt mondja:

Üdvözlégy Szűz Mária
Örülök, hogy ezt a szent képet
A hajlékomba fogadhatom,
S neki egy napra szállást adhatok.

Utána bemegyünk, mindenki helet foglal.

Atya, fiú és szentlélek isten,
Áldja meg e háznak gazdáját mindenben.
Nyerjen egykor mennyben örök boldogságot,
Amiért e szent képnek ő szállást adott.

Szent János apostol szép kegyes áldása,
Szálljon alá ezen tisztességes házra,
Nyerjen egykor mennyben örök boldogságot,
Amiért e szentképnek ő szállást adott.

7.

Luca fekszik ágyába,
Mennyország ajtajába
Gyere pajtán, keljünk föl,
Mennyországot nyerjük meg.

Kity- koty, kity - koty,
Maj hajnal lesz
Maj meg vórad
Gelegonya kettő
Pénteken is kettő
Kettő a polója
Harmadik a tolója.

Az isten adjon kendnek
Annyi csibét, libát,
Ne térgyen a rétre,
Az isten adjon mégnek olyan hizót,
Mind a mestergernde
A kend láynának olyan csöcse legyen
Mind a dori korsó.

"Azér hozták be a fát, hogy jó kotyojjanak a tyukok. Azt a fát amit hoztak a gyerekek betették az ólba. Megöntöztük őket vízzel. Méter, méter huszas ilyen kis botokat vágtak a gyerekek, nyócat, tizet. Hónuk alá tették, aztán akkor vitték egyik háztu a másikig. Persze egyet-egyet letettek. Betették a tyukólba. Kukoricát is szórtunk a gyerekekre, hogy^{ne}ártson a szem a csibéknek. Régen mentek még a legények is."

Jó reggelt a Lucának,
Luca fekszik ágyába,
Mennyország ajtajába,
Gyere pajtás menjünk el,
Mennyországot nyerjük el,
Ha mink aztat elnyerjük,
Boldog lesz az életünk.

Kitty-kotty,
Maj hajnal, maj reggel lesz,

"Aztán mindent kívántak..." /Félbeszakad/

Koszoruslányok látom a szándéktok az asszonyok sorába szeretnétek lépni, de azt az én kassám azt meg nem engedheti.

/Akkor köszörüli a kassáját./

Ven a másvilágon egy ebédre vesfazék
Minden gazdaasszony ebbe hurcoltassék.

- 43 -

11./

- Hushagyókor fölöltöztek maszkának, aztán mentek a gyerekek az utcán, nagy vállut huztak láncsal, meg vitték a pemetet, szenvonyót, söprüt, meszelőt minden. Aztán akkor minket locsuttak. Ahun öreglány vót, ott eldánuták, hogyhát:

Hushagyó, hushagyó,
Engem itthun hagyó,
Pedig megfontunk
Kócot-bocot mégis
Itthun maradtunk.

- Ev vót a vénlányoknak a csufolása. Evve aztán megen csak mentak tovább. Mire a kocsmához odaértek, má mi lányok tudtuk, hogy muzsikának odamentünk. Éfélbe megkondukt a harang, mindha mindenkit kisöpörtek vóna, együttünk haza. -

17

Kocza Jenőné

- A három szent bölcs királyok hogy eltávoztak,
Betlehemi szent családtól, hogy elbucsuztak,
Istennek nekik angyal által kijelentette,
Ne menjenek Heródeshez Jeruzsálembe.
- Heródes király ezért nagy haragra gerjedt,
A kis Jézust megöletni nagy fogadást tett,
Esküdözött égre, földre Heródes király,
A kis Jézust megöletti, rajta bosszút áll.
- Péltette királyi székét és koronáját,
Félt, hogy Jézus elfoglalja királyi trónját.
Álnokságát így takarta el a nép előtt,
Jézust imádni akarom mindenek felett
- Országának területén megparancsolta,
Kisdedeket vigyék hozzá Jeruzsálembe,
Minden anya nagy örömmel vitte szülöttjét,
Két éven aluli fiát, kedves gyermekét.
- De csakhamar az örömből nagy sirás támadt,
Amilyet még ez a világ soha nem látott.
Heródes a kisdedeket mind megölette,
A kis Jézus közöttük lesz, ő úgy tervelte.
- De az Isten, a mindenek ura Istene,
A kis Jézust megöletni- ő nem engedte,
Angyalt küld a szent családhoz,
Igy szól az angyal,
- Fussatok el Egyiptomba, de csak azonnal,
Szűz Mária a szentfiát pólyába tette,
Szent József nagy szomorujan állott mellette
Szűz Mária a szent fiát ölébe tartja,
- Kérhítőle a szent József, de ő nem adja.
Sir Mária, sir szent József sir a Jézuska,
Mert Heródes kereszteti a katonákkal.
De az angyal bátorítja a két szűz jegyest
- Ne féljetek Isten fia ti veéteket van.
Betlehémbe tizenkettőt ütött az óra
Ember, állat, minden aludt a nagy ójszaka,
Csak szent József és Mária ők nem aludtak.

- Az isteni magzat mellett sirtak, zokogtak,
Szent jegyesem, szent Józsefem, így szólt Mária,
Az Istenre kérlek téged, csak pakolj hamar,
Fel is pakolt szent József, most nagy hamarjában.
Kivette a szamarát az istállóból.
- Rajta volt már minden poggyász a szamar hátán
Szent József és szűz Mária most leborulván,
Megcsókolták a szent helyet az istállóba,
Hol született Jézus a világ megváltója.
- Szent József nagy busan tekint szűz Márijára,
A póllyába mellén alvó Isten fiára,
Vedd kebledre magzatodat, drága szűz anyja
Ülj fel a szamar hátára szép szűz Mária.
- Utra keltek mond a hárman a nagy éjszakán.
Amijük volt minden ott volt a szamar hátán,
De nem tudták, mire mennek a nagy éjszakán,
Angyal vezette el őket a nagy Galgatán.
- Szűz Mária és szent József félt a pusztába,
Féltek, hogy Heródes nem-e érhet nyomukba.
Gallileába míg ők be ne érhettek,
Heródes haragjától ők, jaj, nagyon féltek.
- A drága szűz néha, néha fölbátorodott,
Vigasztalta szent Józsefetet, neki így szólott
Én vagyok az isten anyja, a te jegyesed,
Ne félj, ne félj, veled vagyok, it az Istened.
- Távol értek hazájuktól rokonaiktól,
Sirva vált meg szűz Mária jaj, mindezekről.
De legfőképp siratgatta a kis Jézuskát
Hogy védje a nagy hidegtől drága szent fiát.
- Betlehemben ökör szamar reája lehelt
Itt a pusztán a hidegtől ki védi meg őt.
Óh, de isten védte őket, védte szent fiát
A szüzanya szive - Jézust melegíti át.
- A hidegben felmelegült szeplőtelen Szűz
Szive lelke lángadozott, mond az izzó tűz,
Meleg szive, meleg lelke, meleg szűzkarja,
Mélyen aludt a kis Jézus nyugodott rajta.

Ne siránkozzon ne szomorkodj, drága Szüzanya,
Mert az Isten nem hagy minket a nagy pusztában,
Vigasztalta szent József a szüz Máriját.
Csókolgatta karján tartott drága szent-fiát.

Amint mentek, mindegyelre beszélgetének,
Magukról megfeledkeztek, megéhezének.
Sem ételük, sem italuk, óh, mit tegyenek,
A pusztába ételt, italt, jaj, hol vegyenek.

Megláttak egy szántóvető polyár földművest
Aki árpát zabot, rozsot, búzát vet, kölest,
Messziről a földműves hozzájuk indult,
A számaron ülő Szüzanyához így szól.

Adjon az Isten jó napot mindnyájatoknak,
Drága szép nő, hová viszed a szent magzatod,
Te nem e földről való vagy, én azt úgy vélem,
Magzatodban a Messiást, Jézust ismerem.

Ákárholnap, de messziről ti jöhettetek,
Jól tudom hogy a nagy utban megéheztetek,
Adok nektek ételt, italt, mond áldottaknak,
Szénát, zabot enni adok szamaratoknak.

A szent család elfogadta az ajánlatot,
Szántóvető földművesnél evett és ivott.
Főnt maradt örök emléke, jele ennek,
Az midőn szent Űkreinek így szólt Jézus segéjj.

Gyerünk, gyerünk és siessünk, óh szent Józsefem
Mert a szent magzatod sirdogál szüz szent keblemen
Ne sirj, ne sirj szent Józsefem, kised Jézuskám,
Mert beértünk Egyiptomba, csak te nyugodjál.

A szent család midőn beért Egyiptomba,
Nagy zürzavar, lőtás-futás lett a templomba,
A pogány bálványistenek földre hullottak,
Üsszetörték, üsszezuzták, üsszeomlottak.

Óh, te áldott kisdéd Jézus igaz messiás,
 Kit nekünk régen megjövendült a szent irás,
 Testi lelki élenségtől mensts meg bennünket
 Holtunk után az egekbe vedd fel lelkünket.

Régi könyvből írta a Horvátkutról való kézzől írott könyv.
 Nemes Rozi írhatta. A sályolyi asszonytól kapta ezt a
 könyvet. Karácsony előtt 9 este szokták ezt énekelni szent
 családjárás alkalmával.

Ó, szent család köszönteni jöttünk,
 Buzgó hiv tisztelőd.
 Nézd, mily nagy örömmel itt szemlélünk,
 A te kedves vendégid.
 Jézus, Mária, Szent József kérünk,
 Ez életbenlegyetek védelmünk,
 Ne hagyjatok, velünk maradjatok.
 Jézus Mária József
 Ragyogjatok mindig a szivünkben
 Jézus Mária József
 Legyetek lelkünk kedves vendége,
 Jézus, Mária, József.
 Boldog lesz akkor földi életünk,
 Szent család, ha titeket szemlélünk.
 Öröm telve vígan énekeljünk,
 Jézus, Mária, József
 Ó, szent család, három szent személyed
 Jézus, Mária, József
 Itt szemléljük fölszentelt képetek,
 Jézus, Mária, József
 E hajlékban, kik most összejöttünk
 Fogadjátok buzgó imáinkat
 Jézus, Mária, József
 Segítsétek minden szükségünkben
 Jézus, Mária, József
 Siessetek a mi oltalmunkra,
 Fogadjátok hü pártfogástokba,
 Ó szentséges, drága szent személyek
 Jézus, Mária, József.
 Zokogva és fohászkodva kérünk
 Jézus, Mária, József
 A bus árvák, váratos özvegyek
 Jézus, Mária, József.

Vigasztald meg szomorú szívünket,
Áldd meg a te hű tisztelőidet,
Holtunk után veled ürvendezzünk,
Jézus, Mária, József.

Az adatközlő Vörösmarty került ide 1929-ben, a akkor ez már szokásban volt.

Szent család-járás: 9 napig tartott

Az első este megbeszélték, hogy kikhez mennek el és milyen sorrendben. S minden este többen lettek, mert nem csak kilenc család jött össze egy-egy házhoz, hanem a rokono-
kat is meghívták.

/Imával kezdték/

Beköszöntő ének: /az előszobában szokták énekelni, addig nem mentek be./

Szállást keres a Szent család
De senki sincs ki helyet ad,
Nincsen aki befogadja,
Őt ki égnék, s földnek ura.

Az idő már későre jár,
A madár is fészkére száll,
Csak a szent szűz jár hijába
Betlehemnek városába.

Legalább ti, jó emberek,
Fogadjátok a kisdédet,
Házatokra boldogság száll,
Ha betér az égi király.

A házbeliek így válaszoltak:

Ne sirj tovább szűz Mária,
Ne menjetek ma máshova,
Szállásunkat mi megosztjuk,
Kis Jézuskát befogadjuk.

Utána bementek, vitték a szent család képet, s akkor elmondták az imát még az ajtóba.

Elhoztam hozzátok a szent család képet,
A szüzanyát méhének áldott gyümölcsével
Az Ur Jézussal és a Szüzanya szent jegyesét
Szent Józsefet,
Áldásuk tér be a házba.

Remélem szívesen adtok neki szállást.

Akkor a háziasszony mondta:

Üdvözlégy Mária, honnan van az hogy, az én uramnak anyja jön hozzám.

Ó, de boldog vagyok, hogy a szent családot hajlékomba tisztelhetem, s nekik szállást adhatok.

Akkor bevittük a képet, bementünk, mindenki elhelyezkedet, és mondtuk az imát.

Jézus Mária József szent család,

Még alázattal leborulunk előtte.

Méltatlan.....

.....

Szerettel járjuk a szent család utját,
Hogy megvigasztaljuk ezen séges szüzanyát.
Szent családdal jöttünk e megbékült házba,
Hogy áldását kérjük minden lakójára.
Ha azután fáradt és kihál az élet.
Ki ad akkor vigaszt a falu népének.
Te majd drága szent Szüz kinek képét hordjuk,
Imádságból fonjuk feléd a koszorut
Ó, erősíts minket ha utadon járunk,
Töröld le könnyünket mindent szánunk bánunk
Elhagyjuk a vétket, a jobb utra térünk
Csak ne hagyj el minket esedezve kérünk
Utadon haldunk, ó drága szent család
Igaz hív lélekkel ragaszkodunk hozzád,
Ide tesszük képünk szívével reményel,
Bűnbe botlott néped leborul elédbe.
Áldj meg anyánk minket, szeretettel kérünk,
Ne nézd vétkeink, mert csak néked élünk.
Falunknak hű nép esedezve téged,
Zárj szívedbe minket, a te nemzedéked.

Téged dicsér az ég következett ezután. Ezután szoktuk az olvasót imádkozni. Üdvözlégy Mária, az első tizedre. Kinek eljövételét a világ 4 ezred óta várta.....
Második tizedre Akinak eljövételét a pátriarchák és az ószövetségi minden igazak hűn óhajtották.....
harmadik tizedre, Aki üdvünkre a mennyekből leszállott. negyedik 10-re ... Akinak születésére gondosan készültél, 5-ik 10-re Akinak úgy buzgalommal és szeretettel szolgáltál.
Az üdvözlégy Mária után mondtuk be ezeket. A rózsafüzér elmondása után szintén szoktunk egy-egy rózsafüzér éneket énekelni

Másfél 2 óráig tartott egy este az ima.
 Megvendégelés ilyenkor nem volt csak halotti virrasztáskor. Étkezés ivás nélküli volt ez inkább. A halottas háznál arra a héten a hozzátartozók megszoktak gyónni. Ez egy ima, ezzel zártuk le a 9 napos ájtatosságot.

Hálát adunk neked teljes szent háromság
 Minden égi kegyelemért, mellyelebben az ájtatosságban
 Atyai segítségedet nyújtottad, Istennek szent anyja
 Mária.

Fogadd tőlünk Hedvesen ezt az elvégzett imádságot
 Ezt a 9 napi ájtatosságot, amelyet a te és tiszteletedre
 és dicsőségedre elvégeztünk.

Teljes szentháromság egy Isten felajánljuk atetiszte-
 letedre, dicsőségedre, bűneink bocsánatáért, lelkünk
 üdvösségéért, felajánlom a tisztító tűzben szenvedő lel-
 kekért, és minden megholt hívőért.

Teljes szent 3-ság légy irgalmas, légy kegyelmes
 Mindnyájunknak most és mindenkor, leginkább most.
 Amen.

A mindennapi záróéneke pedig ez volt.

Elvégeztük minár a szent imát,
 Te tiszteletedre ó szent család
 Ó szent család ime esedve kérünk
 Hallgasd meg imánk és éneklésünk
 Annak emlékére, óh szent József,
 Hordozzauk mi a szent család képet.
 Mindön ti egykoron Betlehemben,
 Szállást Máriának nem leltetek,
 Áld meg ó szent család mindazokat,
 Akik befogadtak hajlékukba.
 Áld meg azokat is ó szent család,
 Akik velünk zöngtek buzgó imát.
 Végre ó szent család mindnyájukra
 Szálljon menyből áldásod harmatja.
 Veled örvendezni, nagy boldogság,
 Jézus, Mária József, ó szent család
 La Phassnuh titeket színről-szinre,
 És ott a mennyei angyalokkal,
 Glóriát zenghessünk egy csokorra.

A végén felálltunk és ezt énekeztük.

Áldj, meg minket szűz Mária

3130

Égi rózsafa.

Áld meg tisztelő népedet,

Meg oltárod előtt áll

Szerelmednek rózsalánca,

Püzzön minket egy bokorba

Szép koszoruba.

Te légy ezen koszorúnak ragyogógyöngye,

Ragyogjon ránk tisztaságod

Tündöklő arany fényed.

Uram hallgasd meg a mi könyörgésünket /ez már próza/ és a mi kiáltásunkat jusson elődbe.

Ezzel elbucsuztak.

25

Alkonyatkor csináltuk, ez tartott Szent Iván előtt egy hétig, és utána napokig.

A nagyapám elmondta, hogy ez annak az emlékére van, hogy a Szent-iványi várban vót egy nagyon szép lány, akinek meghalt az anyja és mostohája lett. A mostohának is volt egy csúnya lánya. Akik megfordultak a várban fiatalok, mindenki az árvát akarta. A mostoha nagyon megharagudott, amikor elment az ura becsukatta a vár kapuját. Ezek meg hát nem tudtak mást, tüzlángon jelezték, hogy ott vannak.

A lányok szoktak inkább kereket betekerni szalmával. Át nem szokták ugranyi. A huszigyárgyát csak a fiúk szokták készíteni, a szentiványi lovagok emlékére.

Görlén alul van Szentivány. A papám 93 éves volt amikor meghalt.

Komatal vivés is volt.

- - -

Bonya, 1972.

Sváb beszéd

Amikor én este elpihenek, tizennégy angyal melletttem áll,
Akkor kettő a lábamnál.... /félíg svábul mondja/

Ez nem papi ima volt.

-Milyen táncok voltak a divatban? -

Két valcer, zepedli, esárdás.

Húshagyókor, karácsonykor énekeltünk, táncoltunk.

/Svábul énekezöveg/

- - -

Aprószentekkor:

RIPPL-RÓNAI MÚZEUM 3128

Hála legyen, hogy megértük az aprószentek napját, engedje az isten, hogy többeket is megérjünk, erőben, egészségben. Adjon az isten békét, békét, jó egészséget.

-Ütötték korbáccal a háziakat:

Keléses ne légy, ne légy!

Ha vizér küldnek, borér menj,

Ha borér küldnek, vizér menj.

- - -

28

Kánya, 1972. június

Vasznek János

RIPPL-RÓNAI MÚZEUM 3128

Három királyok napját,
Országunk egy istápját
Dicsérjük énekekkel,
Vigadozó versekkel.
Szép jel és szép csillag
Szép napunk támadt,
Szép napunk támadt.

..... vittek a kezükbe, gyertya égett benne, erre a szerkezet-
re erősítettek egy kis szita félét, ki lehetett kötni egy méterre
is.

- - -

Három királyok napján,
Országunknak egy istápján
Imádunk
Szép jel, és szép csillag...

29

A gyerekek csinálnak hosszú fakardot, meg sarkantyút a sörös üveg tetejiből és fölkötik a csizmájukra. Aztán bemennek a házakhoz, megkérdik:

Szabad-e balázsjárnyi?

Emlékezzék házigazda,
Ma van Balázs napja,
Hogy többhezör is megélhessük,
Az úristenadja.
Kérjük ajándékát,
Adja szent áldását,
Távoztassa mindnyajunktól
Torunknak fájását.

Elmúlik a rövid farsang,
Mi azt ne sirassuk,
Sirassák a lányok,
Otthon maradások,
Kinek a nagy méreg miatt
Ráncos a pofájuk.

Csaldé meg asszony az uradat,
Költöd el keresményét,
Ne sajnáld megoldani,
A pénzes erszényét.
A nyársunk is üres,
A hasunk is éhes,
Ne sajnáld megoldani,
Nekünk jól megfűzess.

Ha nem adnak szalonnát,
Levágjuk a gerendát.

- Aztákor belevágnak a gerendába, s adnak nekik szalonnát, húsos kolbászt.

Amikor a tyúk eltojott, kiáll a tyúkház ajtóba:

Hogy a valagam meg nem repedt,

Csodálkozom, csodálkozom, csodálkozom,

3125
A szabadi községben régen szép népszokás vót az is, hogy a kicsi lányok, a kis Jézust mentek köszönteni párosával. A 20-30-as évek végéig még mindig divatba vót ez.

Karácsony előtti vasárnap járták a kislányok a házakat. Bekopogtak, köszöntek dicsértessékkal, és tudták mondani az éneket:

Fázik a kis Jézus, kemény hideg van
Nincsen neki ágya,
Csak szénán hála,
Barmok között fekszik a kis ártatlan.
Hozd el, pajtás, azt a bundát
Takarjuk be kis Jézuskát.
Vele együtt Szűz Máriát.

Dicsértessék.

S ilyenkor a ház asszonya a kislányokat megajándékozta, 10 fillé-
reket, aszalt gyümölcsöt adott nekik.

- - -

Ujév napján a fiuk szoktak menni a házakhoz ujévet köszönteni. Lá-
nyoknak nem vót szabad, mer a babona azt tartotta, a lányok nem
hoznak szerencsét. Így mindig a fiuk járták a házakat, főleg a roko-
nokát. Várta őket a forint.

Bán Jánosné éneklí:

Uj esztendő, vigságszerző mostkezd ujulni,
Ujulásnak vig öröme, most kezd hirdetni,
Hirdeti már a Messiás, hogy el fog jönni.
Dicső Isten, dicső Krisztus, dicső Szent Isten,
Holtunk után az egekbe vidd föllelkünket.

Boldog uj évet kívánunk az egész ház családnak.

Dicsértessék.

- - -

Szép Mária énekeket szoktak énekelni litánián, meg a közelben levő
csomai község határában levő , ahová el szoktak menni, ami-
kor annak a bucsuja volt.

Kórusba énekelték:

Máriát dicsérni hivek jöjjetek,
Mert ő fogja kérni fiát értetek.
Üdvözlégy Mária, mondja minden sziv,
Áldott légy Mária, mondja nyelv és sziv.

A Mária-enekeket szokták akkor is mondani, amikor minden évben egy-
szer imaórárt tartottak egy családnak. Egy bizonyos napon a ház
asszonya meghívta a szomszédokat, ismerősöket, azok helyet foglal-
tak a lánán, a szóma székeken, az ágyon. És a ház asszonya a fehér
himesen leterített asztal előtt letérdelve imádkozott az előtte föl-
állított feszülethez. Az előimádságot a ház asszonya mondta és kó-
rusba a többiek, miközben elmondták az egész rózsafüzért. Közbe mi-
kor a ház asszonya fölkel, addig két kisebb lány térdet egymás
mellett az asztal előtt.

RIPPPL-RÓMAI MŰZEUM KAT. 3125

Ilyenkor fehér köténybe jelentek meg a vendégek. Férfiak, nők
mondták az imákat, énekeltek. Akkor még szentőt rozmaring is volt
az asztalon.

Ezt az éneket akkor énekelték amikor a legények karácsony-
szentestéjén befejezték a serkent, akkor egy a legények
közül a házigazdát ezzel köszöntötte meg.

Serkenj lelkem, mély álmodból

Ringasd magadon, mert ma urad jön e világra

Szép válságodra Drága kincset hoz magával orvoslásodra.

Amikor legények voltunk és elénekeltük a leány apja egy
liter pálinkát tett az asztalra és lepényt.

A lepényen volt egy madár téasztából, fűszer volt a két szeme.

A lepényt mi legyűjtöttük. Egyik gyerek vitte a kalácsot a másik
meg a pálinkának és aprószentek napján össze-
gyűltünk csináltunk egy bált, és ezt a gyűjteményt elköltöttük
a lányokkal közösen.

Aprószentek napján a legények egy füzfavesszővel elmentek
egyik a másikhoz. Megaprószentekeltük, visszaadás volt.

Aprószentek Dávid, Dávid

Egészséggel viseld az ujesztendőt.

A Szent Iván napi tüzugrás:

3124
RIPPL-RÓNAI MÚZEUM KAPOSVÁR

Szent Iván nap előestéjén a falunak több részén összejöttek a legények, az asszonyok, a lányok, de csak az mehetett a tűz-

höz, aki vitt egy darab rőzsét. Akkor a tüzet megrakták, má jó égett. Akkor a lányok és a legények ugrták körösztü a tüzet, az öregasszonyok meg csallánozták a lábukat, közze énekötek. Egy öregasszon körükapáta a tüzet, s akkor énsköte eztet:

/Horvátul/

A tüzetazér ugtáták át, hogy a lábuk ne legyen töréses, meg frissek legyenek, kelésesek ne legyenek. A csollánverés azér vót, hogy legyenek olyan csipőssék, mind a csollán, frissen, ügyesen ugráljanak, frissen dógozzanak. Amikor elaludt a tűz, a szenet hazavitték, az eresz alá rakták, hogy a község határat ezzel védelmezzék meg a tűzvésztü, villámcsapástu, meg a házakat is. Vittek szenet káposztába, mezőre vitték a gabonafődekre, tűzvész vagy jégkár ellen.

Másnap négy lány összebeszélgettek, fehér ruhába öltöztek, amiha áldoztak, buzavirágbu, margarettába koszorut fontunk. Csak annak nem vót koszoru a fëjén, aki a vékát vitte. Ezt azér vitték hogy, amit kaptak, adakoztak a gazdag asszonyok: zsirt, tojást, cukrot, lisztet, ivánalmát, azt a vékába tették bele.

Mikor mentek énekeltek: /Horvátul/

Torvaj, 1970.

-.....néni mire emlékszik, karácsony előtt milyen szokás volt még itt Torvajon?

-Hát minálunk 9 nappal előbb jártuk a szentesalád estét. 9 személy vót, minden este másik személynél tartottuk a szentesalád estét. Vízkeresztkor tartottuk meg az utolsó búcsúját.

-Mit énekeltek?

Szállást keres a szentesalád,
De senki sincs ki helyet ad,
Nincsen aki befogadja,
Ki az égnek, földnek ura.

Az idő már későre jár,
A madár is fészkére száll,
Csak a szent Szűs jár hiába,
Ki az égnek, földnek ura.

Halljátok ti jó emberek,
Fogadjátok a kisdédet,
Szállásunkat mi megosztjuk,
Ki az égnek, földnek ura.

-Ugyancsak a karácsony előtti hetekben volt szokás Andocsón a következő változat.

Szeretettel járjuk a szentcsalád útját,
Hogy megvigasztaljuk szentséges Szüzanyát,
Szentcsaláddal jöttünk a megbékélt házba,
Hogy áldását kérjük minden lakójára.

Mi is erre járunk, de nem elhagyatva,
Itt is rád találunk, szentséges Szüzanya,
Szentcsaláddal jöttünk a megbékélt házba,
Hogy áldását kérjük minden lakójára.

-Decemberi ünnepekkel kapcsolatban milyen régi szokásokra, emlékszik, a Luca nappal és a karácsonyi ünnepekkel kapcsolatosan?

-Hát szoktak csinálni Luca napján, hogy a lányok régen szoktak írni cédulát és mindegyik cédulára nevet szoktak írni; Jóska, Pista, ilyen hasonlókat. És akkor minden este, Luca estéjétől kezdve karácsony estéig minden este egyet be szoktak dobni a tűzbe és amelyik utolsónak megmaradt, az lett a lánynak a vőlegénye. Legtöbbször be szoktak válni, mert majdnem mindig sikerül.

LM

rült, hogy a lányt az vette el, amelyiknek a neve az utolsónak megmaradt. Véletlenül volt lehetséges.

Karácsony estéjén szoktunk pározniogyoróval, akkor körbeültünk az asztalhoz lányok, az asztal közepére tettünk egy csomóogyorót és akkor mindenki vett belőle, amennyit gondult.

S akkor kérdeztük egyik a másikat, hogy páros-e, vagy páratlan. Amikor páros volt valamelyikné, akkor ez letette, s újra vett fel másikat. Meg kellett számolni.

Szoktak csinálni karácsony estéjén, hogy vittünk be az asztal alá szénát, porcióba összekötve és karácsony reggelén azt adták a tehénnek enni legelőszőr. Szoktunk tenni kukoricát az asztalra, azt meg a baromfiak kapták enni.

Azért adtuk az állatoknak, hogy egészségesek legyenek. Szoktunk cdatenni az asztal sarkára mindenkinek a ruhájából egyet, hogy ne érjen betegség a családban senkit.

Az asztalnak a szélére nem volt szabad karácsonykor rákönyökölni, mert akkor kelések jöttek az emberekre.

-Az óévvel kapcsolatosan esténként mit szoktak csinálni?

-Óév estéjén azt szoktuk csinálni, hogy a szüleink sütöttek pogácsát és mindenegyik pogácsába szúrtak egy tollat. Nem sütőbe sütötték a pogácsát, hanem kemencébe. Ludtollat szúrtak bele, és akkor megszámozták, hogy ez a Julisé, Marisé, Pistásé, Jóskásé, és amelyiknek a tolla elégett, úgy tartották régen, az meg fog halni abban az évben.

2./

Ha korbácsolni akarok, be akarok menni egy házhoz, kopogok reggel, hajnal 4-5 óra felé, kinyitják az ajtót s bemegyek, akkor megkérdem, hogy szabad-e korbácsolni? Ha azt mondják, hogy szabad, akkor bemegyek, ha azt mondják, hogy nem, akkor meg elmegyek más házhoz.

Ha beengednek, akkor bemegyek, lerángatom a takarót azokról, akik alusznak, elkezdem ütni, közben mondom, hogy:

Friss légy, jó légy, egészséges légy!

A korbácsot fűzfavesszőből, hat szálból fonom.

-Milyen játékot ismer?

3./

Csülköztek a lányok és fiúk. Csináltak a fiúk egy 25 cm-es csülköt. Fából csinálták, a fát kihegyezték, letették - egy karikát csináltak neki- annak a közepibe. Akkor az mellé odaállt egy fiú bottal, a többi fiú 15 m-re elállt messzebbre egy hosszú bottal, akkor az a fiú, aki őrizte a csülköt, az egy picit arrább állt, a többi az meg feléje dobott.

Akkor dobott feléje az egyik, ha eltalálta a csülköt, akkor azt a csülkös földobta, ő meg elmehetett a botér, de hogyha elérte a fiút, aki eldobta a csülköt, akkor az lett a csülkös.

A többi fiú újra dobálta sorba nem találta el 5-6, akkor a botja ott maradt, föl szabadott venni, csak nem tudta, mert a csülkös vigyázott a botokra, hogy el ne vigyék. És akkor ha a botot fölkapták, a csülkös körben fölállította a csülköt és futott utánuk, amelyiket eltalált vagy elért, megszurta és az lett a csülkös. 43

12./

Három királyok napját,
Országunk egy istápját dicsérjük,
Énekekkel vigadozzunk, versekkel.
Szép jelen, szép csillag,
Szép napunk támad, szép napunk támad.

3120

11. /

Parsangkor a tiknak a lábát levágják, eltemetik, felállnak egy székre, aszkóba tesznek mákot rázogatják és látják később, hogy a tiknak a tolla röpköd a lába körül.

Ha egy kisgyerek nem tud éjjel aludni, akkor a nagymamának

45

meg kell nyálaszni a kiscfia szemhéját és akkor az elalszik.

-Ha éjjélkor a lányok mennek misére, akkor fokhagymát visznek a zsebükbe, hogy a boszorkányok el ne rontsák.

-A nagypapám egyik társával kenász volt a Kanális parton és látták a, hogy a Kanálisba fürdik. A nagypapámnak a barátja ellopta a ruháját, azt mondta neki, hogyha feleségül jön hozzá visszakapja a ruháját. Feleségül is ment hozzá és addig kérte a ruháját, amíg az odaadta. Amikor odaadta, akkor eltűnt. Ezt a mesét a nagypapámtól hallottam.

-Améddig egy kisgyerek nem lesz egy éves, addig nem szabad megvasalni a ruháját, mertha megvasalják akkor megfeketedik és meghal.

-Ha egy legénynek megtetszik egy lány és feleségül akarja venni, akkor a zsebkendőjét elveszi és a házuk előtt eltemeti, akkor feleségül megy hozzá. / Tóth Pál, Lakócsa/

-Ha egy tyúk egy utolsó tojást tojik, az kistojás és ha 9 hónap alatt rakják egy hónapig, akkor kel belőle egy ördög, és minden kívánságát teljesíti. /Fiskár József, Lakócsa/

-Ujhold napján, amikor a tyúkok főtörnek, akinek van tyúkszem az ujján, annak fel kell venni egy kis darabot és háromszor megdörzsölni a tyúkszemet, a feje fölé eldobni a napnyugatnak és akkor elmúlik a tyúkszem. /Kecskés Margit, Lakócsa/

-Ha valaki szentképeket megbabonáz és eldobja, aztat egy illető felveszi, akkor nagyon beteg lesz tőle. /Tóth Pál, Lakócsa/

- a lányok gombócot szoktak főzni, s abba fiú neveket szoktak beleírni. Amelyik legelőször följön a vízre, azt felbontják, s az lesz a lány férje.

Puderálás

Somogynak az un. tót-favaiban/elsősorban Varjaskér, Táska/volt szokásban a "puderálás". 14-16 éves leánykák tömegesen mentek ki a szőlőhegybe a termés kártevőinek, a seregélyeknek elhesegetésére. E gazdasági szokás azonban nem csupán a szőlőőrzést szolgálta, hanem alkalom nyílt arra, hogy a serdülő lányok és legények találkozzanak, szórakozzanak. Ez azon ritka kivételül is szolgált, amikor a lányok nyolc óra után kimaradhattak, néha 10-11 óráig is.

A puderálás zenei-folklorisztikai szempontból feltehetően ősi múltra tekint vissza. Az egyik hegydombról a másik felé "hujjogattak", amit feltűnően magas hangon végeztek; a hangterjedelem alig két-három terjedelmű, jeladászerű "rijogatásból" állt. Ilyenkor kilométerekre messzezengtek a lányok szebbnél-szebb, hangszinei. Szinte vetélkedtek, hogy ki tud szebben puderálni.

A folyamatosságot időnként a fiúk, lányok vidám hangú dalolása szakította meg, de nem volt hizával a vidám társaság az udvarlásnak sem.

A dalok között jobbra horvát/tót/ melódiák és szövegek hangzottak el, amelyek közül már nem sokra emlékeztek öregjeink.

Feltehető, hogy a századfordulón még elsősorban "tótul danoltak".

Adatközlőink mindegyike elénekelte az alábbi horvát-magyar dalt:

Akármi jjen szük gatyások jönnek,
Mondjátok, hogy mihozzánk jőjjenek,
Főzünk nekik jó urasz vacsorát,
A Dunából finom halpaprikást

El a madár
El a pudár
El a baj! ↓

Ha varacka bredni (1945. évi)

Háti zsebkönyv
Brezini - 11 -

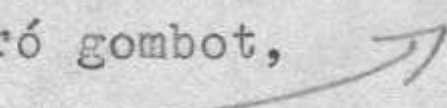
Hát, az öregek mindig kint tartózkodtak a szőlőbe, azok ojjankor pucúták a szőlőt, meg vigyáztak is, hogy a madarak meg ne egyék. A fiatalok is kimentek, a kisebb gyerekek minden nap kimentek, a nagylányok, legények, ezek szerdán, szombaton, vasárnap, este. Akik kint aludtak a szőlőben, este egymásho kiabáltak/horvát szöveg/
Aztán meg kiabálták/horvát szöv./, hívták egymást este alunnyi, azér kiabálták. Egymaga nem aludtak, hanem ketten aludtak egy pincéné. Mikor meg a lányok mengek, meg a legények, ezek hermonikátek, danútak, ahun lány aludt, oda összecsatlakoztak, s ott danútak, táncútak, muzsikátek; jó érezték magukat. Még citerán is játszottak, tamburica nem volt.

Mikor a peregélyek jöttek, akkor kiabáták: El a madár, Itt a pudár, El a, haj! Így szoktak puderálni. Az egyik szőlőnek Hátí volt a neve, a másik vége Breziki szőlő vót. S egymásho kiabátak, s akkor nagyot hujjogattak rá.

Varjaskér, Babodi Sándorné, 1904.

(Pincészeri mulatóis)

Megkapáltuk szőlleinket három izben is,
Nem sajnáltuk rá erőnket, vettük hasznát is,
Fáradozva emlegettük a szüret nevét,
Nosza, kedves jó barátim, igyuk a levét!
Ez a jó bor tessék,
Jézus dicséértessék,
Jézus neve mindörökre dicséértessék!

Édes kedves feleségem, de szép asszony vagy te,
Beillenél sodrófának, ojj igyenes vagy te,
Völgyet keres a folóviz, nem a száraz dombot,
Fene látott szürdölmányon apró ezüst gombot,
Gimbet-gombot, apró gombot,
Sűrű ezüst gombot,
A fene látott szürdölmányon soha ezüst gombot.

Tikos? **Magyar Ferenccsédi**

A mi cicánk férhez akar menni,
Szoszéd cica el akarja venni,
Édes cicám, ne hagyj itt bennünket,
Ki fogja meg a mi egerünket?

Táncritanus / őt hallani!

Büssü, Nagy Mózes Lajos, 1914. /

/farsangi maszkások/

"Egy gráblanyelet, kétágú/szarvszerű fa/ fölfögött az illető, s akkor így lehajútt, s úgy ment. Le vót takarva egy lepedővel. Ugy fétek a népek, hogy! A szarv azér kiátt a lepedő alul. Avvā ijeszgette a népéket.

Hushagyókedden be szoktak mennyi a lányos házakho. Négyen-öten fölöltöztek fehérnép-ruhába a férfiak, a fejükön a tök ki vót így vagdāva, szájahéle, szemehéle, ijesztő fogakat csináltak, ijjen nagy paraszttök vót, de ki vót kenyeve a szeme fölött, a szájáná is. Ez oda vót kötve a fejükre/a ketté vágott, kiképzett tök/. Vol, hogy ki vót kormolva is a tök, még a kezük is csupa fekete szokott lennyi. "

Somogyvár, Venhardt Imre, 1907.

Hushagyókedden fölöltöztek a legények ojjan maszkaruhába. Az vót ijjen régi fajta kifordított ruha; szalmát is kötözték a fejükre meg mindent. S akkor mentek házrú-házra. Álarcuk pappirbu volt, ki fót füstve; vót, akinek szarva vót, ojjan ördögféle... Köszöntő nem vót, megkináták egy pár pohár borral.

Kéthely, Mészégető Mihály, 1893.

Kertész Peroncné hagyta Békefi Istvánnéra, Karád, Koppányvezér u.2/Hosszúhe

Ima

Fehér szent estyába Jézus
Téged látlok, bizok benned,
Szeretlek, imádlak, bánom
szívemet bűnökre sebeztem,
Jó leszek ezután, jőjj hozzám,
Légy velem, kitérom szívemet,
Térj be hozzá kérlek,
Nagyon akarlak szeretni
én téged Jézus,
Melegítsd szívem szeretetre,
Hogy meleg lakásod legyen benne.
Amen.

Ima

Most segíts meg Mária,
Oh irgalmas szűz anya,
Keservót a bűnnek, bajnak
Eloszlatni van hatalmad,
Hol már ember nem segíthet,
A te erőd nem szűnik meg,
Hő imáit gyermekidnek
Nem, te soha nem veted meg,
Hol a szükség kinja nagy,
Mutasd meg, hogy anya vagy,
Most segíts meg Mária,
Ó irgalmas szűz anya. Amen.

Csodálatos kép

Ez a levél a m^achaelis hegyén függ,
Senkit el nem hagy, aki hozzá folyamodik,
Aranybetűkkel vagyon írval és szent
Mihál arkangyal által küldetett oda,
Aki ezen levelet meg akarja fogni,
Attól elfordul, aki pedig le akarja írni,
ahoz fordul, Magától felnyílik, és ez
vagy benne, aki vasárnapon dolgozik,
az Istentől elhagyatik.
Igy tehát megtiltom nektek, hogy
vasárnapokon ne dolgozzatok
a ti jószágaitokon sem pedig
semmi nemű munkát ne cselekedjetek,
hanem szorgalmasan templomba menjetek,

és ájtatosan imádkozzatok, a ti bűneitekről
 el ne feledkezzetek és hajatokat ne cifrázzátok,
 haszontalan dolgokat ne beszéljete
 és a ti vagyonságotokat a szegényekkel megosszátok,
 és higgyétek el, ma^{gam} Jézus Krisztus ma isteni kezemmel
 irtam ezt a levelet és tőlem küldetett oda,
 hogy ne cselekedjetek úgy mint az oktalan állatok,
 A héten hat napig dolgozzatok, és a vasárnapot
 megüljétek, a templomba menjete, ifjak, vének
 ájtatosan az Isten szavát hallgassátok,
 Ha ezt nem cselekszitek, úgy megbüntetlek
 titeket háborúval éhséggel, pestissel,
 és drágasággal, és én parancsolom nektek,
 hogy az én törvényeimet megtartsátok,
 és imádkozzatok a ti bűneitekér,
 hogy megbocsátassanak azok tinektek,
 Ne kérjetek idegen jószágot
 Ne esküdjetek gondatlan az én nevembe
 és ne hallgassatok a testnek kívánságára,
 amit én nem akarok, senki mást ne öljön,
 senki másról rosszat ne szóljon háta mögött,
 senki károm ne örvendjete, a ti gazdagságtokkal
 ne dicsekedjete, és pedig a szegény embereket
 meg ne vessétek, atyátokat, anyátokat tiszteljétek,
 hamis tanúbizonyságot ne tegyete,
 úgy adok tinektek békességet és egészséget,
 Aki ezen levelet nem hiszi el,
 El van hagyatval és szerencséje nem leszen,
 mert mondom nektek, hogy éna Jézus Krisztus
 magam tulajdon isten kezemmel irtam,
 Aki ezt nem hiszi, az halállal haljon meg
 és annak gyermekei gonosz halállal haljanak meg,
 Ha ti meg nem fogtok térni, örökké kínoztassatok
 a pokolba, én meg foglak titeket kérdezni az
 ájtatos napun, és ti nem tudtok feleletet adni
 a ti bűneitek miatt, akinél ez a levél vagyon
 és ki nem nyilatkoztatja, az elátkoztatik
 és az minden áldásomtól elhagyatik,
 ez tehát, egyik a másiktól leírjátok,
 avagy irassátok és ha egy valaki annyi
 bünt cselekedett volna, mint a tengernek habjai
 és a pokolnak ágai és füvei, avagy mint az égen
 a csillagok vannak, megbocsájtatnak neki,

aki pedig ezen levelet magával hordja jobb karja alatt,
avagy balfelül, az meggyőzi az ő ellenségét,
bármik legyenek azok, avagy valami a urdsától elveszett volna
vegye magához ezen leveletés úgy megkapja annak bírását
és hatalmat is nyerhet, aki ezen levelet házában tartja,
avagy magánál hordja, annak semmi nemű égi háboru nem érthat,
és pedig mind tüztől, mind más veszedelemtől megoltalmaztatik,
és amely terhes asszony ember magánál hordja, az boldogul szüli
magzatát erre a világra.

Ha valaki valamit kér, megadatik neki, aki a maga szükségébe kéré,
Én a Jézus Krisztus írtam magam, Ámen.

Gépelve: Kaposvár, 1979. okt. 25-én

Fel nyájat őrző pásztorok!
Csergedeznek a források,
De gyönyörű ez az éjjel,
Ám, tekintsetek csak széjjel.

Nézzetek Betlehem feléjt,
Micsoda nagy fényesség lett,
Egy csillaga, mind leszállott,
A pajta felett megállott.

A Hold tulle fényességgel,
Siessünk el Betlehembe,
Egy angyal égből leszállott,
És örvendetes hirt hozott.

Ez csillag annak a jele,
Hogy itt annak az ideje,
Hogy született a Messiás,
Kit jövendelt Ézaiás.

Mint felserkentsem álmomból,
Egy csillag támadt Jákomból,
Álmodtam és láttam tüzet,
Maj jelentett anyád, szüzet.

Id vagyok a tűz fellegén,
Egyszer csak egy fényes legény,
Hirdet glóriát s örömet,
Hogy született Üdvözittónk.

Ez az angyal odavezet,
Minden bizonnyal bennünket,
Hol a Szűz szülte magzatját,
A világnak Megváltóját.

Üdvözlégy született kisdéd,
Köszöntésünk szívesen vedd,
Áldd meg minket, minden határt,
Vedd el a testi-lelki kárt.

Pásztortársim, keljete fel,
Betlehembe menjete el,
A kis kirájt köszönteni,
Üdvözittónket imádni.

Ott a barmok jászolába
Egy rongyos istállócskába,
Fekszik Urunk a jászolba,
Világ ura, elbágyadtan.

Dicsértessél drága magzat,
Áldattassál ó, egy rajzat,
Kérjed felséges Atyánkat,
Adja meg mi koronánkat.

Te is édes szüz Mária,
Esedezzél mennyországba,
A te gyarló népeidért,
Elkövetett bűneinkért.

Kérjük a Szentháromságot,
Adja meg a boldogságot,
Hogy mi is fönt az egekben,
Dicsérhessünk véghetetlen.

Tapsony,

"..azt a kézírásos füzetet egy előénekes asszonytól kaptam, annak pedig az édesaptya írta. Hogy mit mondjak, hát legalább van 150 éves..az áriáját ugy tanultam ettől az előénekes-asszonytól, am meg az édesaptyától."

Az ének egyszerűbb változata már a régi énekeskönyvekben is megtalálható, melyről Molnár József kántor is azt írta, hogy "Ósrégi ének"-Lásd: Orgonahangok, 452. old.-Ebben a változatban ritkán hallott ének-kontaminációról van szó, mely műfajának legterjedelmesebb variánsa.

88

Mária, Szüzanyánk köszönteni jöttünk,
Hogy neved napjára hódolatot tegyünk,
Messze földről jövet szent tiszteletedre,
Hálaimát zengjük nagy dicsősségedre.

-

Üdvözlégy keserves fájdalmas Szüzanya,
Kinek a hegyes tör szivét átjárta,
Majd leszakad szivünk, fájdalmas Szüzanya,
Mert szent fiad látjuk szüz öledben halva.

Jaj, mij sok bus könnyek fojnak szemeidből,
Keserves fohások jönnek szent szivedből,
Ó, van-e ojjan sziv, aki most nem sirna,
Van-e ojjan lélek, ki téged ne szánna.

-

Eljött a szép kikelet, nyilik a virág,
Szép éneket is zengjen az egész világ,
Ó, májusi szép virág, szagos iboja,
Szép koszorút készítettünk szent oltárodra.

Nincsen nálad szebb virág, ó. szüz Mária,
Mert te vagy a virágok szép királnéja,
Égi anyám, ne vedd meg a kérésemet,
Arra kérlek, ne hagyj el soka engemet.

-

Hollád, Simon Jenőné, 1903.

85

Bucsurá induláskor

A Jézus nevében utra indulunk,
Szűz Mária, anyánk, légy kalauzunk,
Hogy képedet megláthassuk,
Örömkönnyeket hullajtsunk.

Jézus szent kersztje legyen vezérünk,
Lelkünknek adja meg örök üdvösségünk,
Jézus vezérelj bennünket,
Áldd meg a te hiveidet.
/Áldd meg a bucsus népedet/.

"Mikor indulunk el a bucsura, akkor énekeljük"

/megérkezéskor/

Hála az Istennek, Hogy ide érkeztünk,
Szűz Mária képe Itt ragyog előttünk,
Előttünk tündöklék Angyali trónusán,
Szép gyermekét tartja Anyai szűz karján.

De boldogok vagytok, Kik ide jöttetek,
A jó édesanyát Itt szemlélhetitek.

Mert egy évtől fogva, Keserű fájdalom,
Gyötri a szivünket, Bánat, aggodalom.

Megkönnyebbül szivünk, Ha néked elmondjuk,
Kedves édesanyám, Hallagasd meg panaszunk.

/Mésztegyő, Tapsony, Nagy Ferencné, 1911

Ó, Mária, hallá meg esdeklésem,
Ne bocsáss el vigasz nélkül engem,
Mert ha megversz, ki segít majd rajtam,
Ki lesz az én örömöm, oltalmam?

Ó, Mária, Szentlélek arája,
Jóságodat ég és föld csodálja,
Szánj meg engem, ha a bánat gyötör,
Szememből a fájdalom-könnýkitör.

Ó, Mária, te adj enyhületet,
Ha úz a sors és veszéj fenyeget,
Ha a harcban kimetülne lelkem,
Légy segittóm, védelmezz meg engem.

Ó, Mária, ha az Ur irgalma
Bűnöm miatt tőlem elfordulna,
Te meg ne vess, sőt jőjj segítségül,
Elveszünk az Ur irgalma nélkül.

Ó, Mária, ha munkánk kifáraszt,
Ha az élet gondokkal eláraszt,
Végre, ha a szememet lezárom,
Állj mellettem, te légy az én gyámom.

Tapsony, Nagy Ferencné, Bojtor ágnes, 1911.

857-

Kegyelemnek anyja ne utálj meg minket,
Halljad elzengeni panaszéneinket,
Mária, Mária fájdalmas Szüzanya,
Kinek a keresztfán meghalt kedves fia.

Igen kedves néped volt a magyar nemzet,
Mig buzgón tisztelte szentséges nevedet,
Mária, Mária egek királnéja,
Kedves magyar hazánk legyes pártfogója.

De most ha tekintsük az egész országot,
Mindenfelé látunk szilaj pogányságot,
Mária, Mária, hazánk védasszonya,
Teljes Szenthéromság ékes menyasszonya.

Szüntelen hagzik a lármás kiáltozás,
Az ⁺sten-káromlás, ember rágalmazás,
De még cifrábban beszélnek,
Gunya tárgya a Jézus, isteni tanítás.

Naponta építnek bábeli tornyokat,
Melyek szent templomod hejett felrakatnak,
Mária, Mária, fájdalmas Szüzanya,
Törverte szivednek sir már bánathurja.

Pajkosság, kevéjség, cifraság, bujaság,
Tisztátalan élet, mindennemű rosszság,
Kárty, kugli, játék, vasárnapi munka,
Szivedet Szüzanyám, mind elszomorítja.

A hajazottaknak kigöndörítettése,
Fogak diszítettése, arcbőr szépítettése,
Szegény lenézése, gazdagság-szomjazás,
Azért nincs hazánkon az isteni áldás.

Példaképe lettünk Szodoma, Gomora,
Szivedet Szüzanyám mindez szomorította,
Mária, Mária, ugyan hová leszünk,
Ha te nem könyörögsz, mindnyájan elveszünk.

El vagyunk merülve a szörnyü vétekbe,
Ugy uszunk a bünbe, mind a hal a vízbe.
Fösvénység, irigység, már annyira hallad,
Ó, szegény koldusnak allig jut egy falat.

Ládván a sok vétket, a fölséges Isten,
Nem tekint le mennyből mireánk kegyessen,
Büntető ostorát minnyájunkra méri,
Csapás csapás után szép hazánkat éri.

Hagy Mária (1915)

Tüzvész, nagy jégesés hazánkat pusztítja,
Szőlőhegyeinket filoxer rongálja,
Lábasjóságunkat Isten mind elveszi,
Nem imádjuk szivből, mindzet azért teszi.

A nagy átkozódást szüntelenül szórják,
Oltáriszentséget rutul káromolják,
Krisztus szolgálóinak szent intelmeire
Nem hallgatnak a pap szentbeszédeire.

A szent rózsafüzér-társulat tagjai
A szűz Máriának kedves tisztelői,
Az Úr Jézus szíve szent szíve imádói,
A teljes Szentháromság felmagasztalói.

Szegény koldusokat, árva, özvegyeket
Boldogságos szent Szűz, gunyolják ezeket,
Mária, Mária, fájdalmas Szüzanya,
Ki a maghalt Jézust szűz öledbe tadvá.

Térjetez Istenhez, ó, bűnös emberek!
Kik naponta Jézus Krisztust felfeszítették,
Szálljon fejetekre az isteni áldás,
Szünjön meg az eget sértő nagy káromlás.

Jertek sorakozzunk Jézus keresztjéhez!
Zengjen ajkunk imát drága szent szívének,
Nézzük, hogy siratja értünk kedves fiát,
A fájdalmas anya, szentséges magzatát.

Kérjük szűz Máriát, nyerjen békességet,
Földi életünkbe erőt, egészséget,
Isteni imádást, benne reménységet,
Téritse el rólunk a hitetlenséget.

Jézus és Mária, ó, meg ne vessetek,
Szent Józseffel együtt minket segéljetez,
Szent hitünk szárnyain hozzátok sietünk,
Teljes Szentháromság, add meg ezt minekünk.

Halálunk óráján boldog kimulást,
Testünknek a sirba a csendes megnyugvást,
Lelkünknek majd egykor dicső feltámadást,
Isten előtt mennybe színről színre-látást.

"..vótak itt ollan bucsus öreg néniknek füzetük..bucsu-
ének vót ejis.."

Nemesvid, Hári Margit, 1914.

Három-király /Gáspár, Menyhért, Boldizsár/ Járás vizkeresztkor
jan. 6-án.

/Kozics Istvántól, Gyékényes, Kossuth u. 70. Szül. 1910./

/A három király együtt jár, kettő énekel a harmadik tartja
a csillagot és kezeli./

Be szabad vinni a három-király csillagát?

Válasz Be.

Bemegy mind a három király.

Az első /Gáspár/ kezdi az éneket.:

1./ " Három királyok napján, országuk és napján
Dicsérjük énekekkel, vigadózó versekkel.

/Közben a 3. király nyújtja a csillagot./

Szép jelen, szép csillag, szép napunk támadt,
szép napunk támadt.

2./ Hol vagy zsidók királya? Mert megjelent csillaga.

Betlehemben találják a kis Jézust körülállják.

Szép jelen, szép csillag, szép napunk támadt,
szép napunk támadt.

/A második király, menyhért folytatja az éneket/

3./ Heródes király mily nagy kevélyen fölfegyverkezve
nagy Isten ellen.

Tudakolván Isten fiát, hogy megölje eget urát.

Kérjük a szűzmáriát, kérje Őtet Szent-fiát, hogy
bennünket megtartsen, az ellenség ne ártsen.

Szép jelen, szép csillag, szép napunk támadt,
szép napunk támadt.

/Utána kilép Menyhért a csoportból, kardját felemeli
és ezt mondja/

Én vagyok Heródes király, aki 366 gyermeket kardomra
szurattam és mégsem találtam köztük kised Jézust.

/Utána mind a három király együtt énekel:/

Három-királyok elindulának messzire-messzire

ez az egy csillag vezeti őket napfényre, napfényre.

Három királyok elindulának, és el is jutának.

Szűzmáriának jó napot mondának.

/Gyűjtötte: Pálffy István, Gyékényes, Szabadság u. 50./

Vacsora előtt

Megtekintettem a konyhán mindeneiket. Sorjába vizsgáltam a drága ételüket. Kötelességem és mert vagyok mestere. Engem a mi Urmatyánk rendelt erre. Látják uraim az esztal megterítve. Kés villa tényér kandi élesítve jönnek már az ételek rögtön mind sorjába. És a sok legény nem áll itt hiába. Vőfényvel érkeztek híres parasztaból követül küldöttek tőle-tek anyjából. Utána érkeznek megterhelt tevéim, most majd előkészülnek pompás étkeim. Elő tál étel lesz bagoly nye-rités, utána jön majd egy kesence nyögés. Csirke ordítás, borja kühögés. Végre érkezik az üres kocsi sürgés. Egy öreg öndicső lesz lépécelve egy beteges balha lesz nyártra husva. Sült pecsenye helyett egy nagy fejese fokszó esz-tenősé keréknak az agya készülnék az ételek sült fős a sze-kácsné jó ért az mindenhez jobban mint a peppné, a jó é-teleket tudja kavargatni. De boros korost is tud hajtogat-ni. Most már nem palólok megyek a konyhára csak jó ételnek drága illatára. És majd megjelennek mindnyájunk láttára. Hogyha előbb nem hát eszent Györgynél.

Eljön!!

Jónak

Érdemes vendégek nem üressen jöttem. Ételel terhelve van mind a két kezem. De mielőtt hozzá nyulnánk a kandihoz bagó szívvel hálát adunk az urnak. De, hogy én most hossz-osan ne papoljak és a ferró táltól sebeket ne kapjak. Ve-gyék el kezemből a ferró tálat, amelyet ujam tovább nem állhat. A hátam mögött még 20 legény vagyok azoknak a ke-sét is süti igen nagyon. Ne tántorogják elöttem senki, mert a nyakát hamar leferráson neki. Itt tehát a levecs melyet adott a jó levecs azért hát senkinek a szine ne legyen bus.

Mossa massikucok esőljen hát a vig tus eszel dícsértessék
es új János Kriestus.

Eljen!!

Menyasszony kikérése

E ünnepi háznak virága kánál új életre engedjük útjára.
A jó szülőtől bucsusok el esőpen, a végény várja sze-
retettel régen. Künnyek sokogásnak minnen itt helye mert
sheva indul boldogság a neve. E síró menyasszony is be-
szólhatne, de bucsusó neveit elszódon helyette.

Kedves jó szülők kik felnöveltetek áldja meg az isten jó-
ságos szivetek. Szeresz köszönm szülői jószágod hálaival
hűséggel gondolkodok reátok. Igényem esután is jó lányotok
lesztek. Az ég áldása maradjon veletok. Késeli rokonok ked-
ves jó vendégek. Induljunk isiben előre legények. Kérjük
szent kegyelmét az égek urának, adjon boldogságot ennek
es új párnak. Leány pajtásain ismerős legények köszönm
hozzám való sziveségtek. Áldást sok szerencsét kívánok
tínétek. De most már elmegyek az isten is úgy rendel
választott párommal új otthonom elé. Kérjük a jó istent
áldja meg teljes öröme kedves szülőiesnek. En pedig azt
szódon kedves jó vendégek induljunk isiben előre legények.
Kérjük kegyelmét az égek urának adjon boldogságot ennek
es új párnak.

Eljen!!

Tornás hus

Gyenge borju es itt mit hord tornával csak 30 tavasszal
járt es epjével. Gyengesége miatt a szándát nem ette. Sze-
gény gyenge állat csak a korpát nyelte. Ezért a tornáért
csokát fáradotam. Ezt a keveset is monostülen ástam. Sze-
rencsémnek tartom, hogy reá találtam. Tessék hát a torna

gyeage borju bussal, Kindáhatja orre társát ki-ki borral,
Egyék hát uraim jó apritással, Rhos is tartosik e sigány
egy tussal.

Eljen!!

Bucsuatató na esküvőre

Haljunk egy pár bucsusót uraim, mert mielőtt utnak indu-
lunk, isten a ember előtt híven lecsámoljunk, Kedves me-
nyasszonyunk is ilyenódon szólna ha szive érzelmétől most
szavakhoz jutna, Elmondom tehát én mit elsőlye gondol ily-
formán látom bus aradról, Örömmel virrad fel rám a szép
szeged, Örömmel szíválom értetlen szivemmel, de szivemet
most egy nagy bánat fogja el, mert a házasság útjára lé-
pek fel, Szűnjék meg most hegedük seregese és néssüljön a
szarkantyuk pengése, mert bucsusásomnak most lécsen kas-
dése a legyünk esendbe míg nem lesse végsése, Zeng bucsu
szavam hullanak könyveim mert töletok válok el kedves jó
szűleim, Felédges azisten világ teremője tekints le a
kedves jó szűlőkre, kik által ongen világra helyestől
most esámomra má, utat jelöltél, Bungó szivvel ezért há-
lát adunk neked, áldom örökké szent gondviselődöt, a
bungó szivvel kérem isteni felsége, hogy add lelken szű-
vére a páros életet, Most hozzád fordulok drága jó apám
kénytel néssed míg elberul arcom, s mielőtt atyai hásszából
hilepek térdre hullva téled bucsúmatot kérek, mert meg-
bántolok atyai jócságodért megsomorítottalak, Drága jó
apám felejed el ezeket, az isten áldjon meg ezekért tége-
det, Sok-sok hó áldásban részesítse életed holtad után vigye
fel lelkedet a menybe, hogy te is részt vegyél az örök életbe.

Hát hozzád mit szóljak drága jó anyám ki eddig voltál gond-
viselő éajkám. Tudom, hogy nagyon fáj anyai szívednek midő
elválást látsz gyermekednek. Kit édes tejjel tápláltál most
átkell engedned titkos jóvendőnek.

Kedves édesanyám tudom, hogy szeretted mint gyenge virágot,
ápolni neveltél, most pedig szárnyakra eresztetted. Esőrt
édesanyám mielőtt indulunk könnyező szemekkel kebledre bo-
rulok. Bocsánatot kérek tőled ha megbántottalak életetek
folytán. Még old világod az uristen kegyelme mindig legyen
veled.

Kedves testvéreim, hozzátok is szólok mielőtt esuttal tőletek
elválok. Az isten áldását kérem lelketekre, olybőven mint
haragot száll a földre és végtére gy vegye fel lelketeket a
mennybe, hogy ti is részt vegyetek az örök életbe.

Kedves leánytársaim kik eddig voltatok most derűs arccal
körültöttek átkok. Szép köszorutokból ime kivállok az isten-
től nektek is minden jót kívánok. Adjon az uristen nektek
is olyan szívét, hogy mindig megértse hi szerelemeteket. In-
duljunk a szentháromság nevében a hosszú utunkon veszőre
az isten.

Éljen!

Reklivőről vissza jövet

Bocsátessék az Új János Kristus esereccével jártam a nagy
dolgozatok vége, ami még vissza van éljünk végig esőpon.
Válják az új párnak esenteckü tétéle lolkének javára üdvőre.
Isten áldását árasse fejükre, valamint az őket nemző jó
esülőkre.

Dicsőítés

Őseink sokáig volt mikor születettek, poharat emelve
áldást mondának kövessék hát dicső elődeinket a magya-
rok istene egy áldd meg bennünket. Dicsőretet mondok is-
ten előtt nevének, tartsa meg az új párt egész életében.

Kitűnése

Kedves németanyuram a menyasszony és a vőlegény megunták
az ülést kívánok nekik egy vagy két pördülést. A menyas-
szonyt és is megtáncoltatom, hogy lábára nem esne meg-
mutatom. Az előtt én járom a többi még ráér addig menjen
mindenképpen huszársáért svábsáért.

Husz rá cigány az új házaspárért. Eladó az ujeasszony.

Czyjótka Ljékyerem Pálffy János

Újévi köszöntés / Kocsis Istvántól, Gyékényes, Kossuth u. 70
szül. 1910-ben./

Újévi kívánat

Adja Isten, ami nincs ez új esztendőben cipő, kenyér
dagadjon nyárfa tekenőben,

Tücs-ki, hajts-ki baromnak sokasodjon lába

Boci járjon mezőben, gyermek iskolába,

Gyapodják a magyar számban és erőben,

Adja Isten ami nincs ez új esztendőben,

Szegény ember malacának egy hijsa se essék
Mossa járjon a dűghalál, burgonya betegség.

Orvos-borbély a díjat kapja heverőben

Adja Isten ami nincs, ez új esztendőben,

Kivül-belül maradjon békében az ország,

A vásárra menőket sehol ki ne fosszák,

Béke legyen a háznál és a szivredőben,

Adja Isten ami nincs az új esztendőben,

Bor-buza bőven teremjen, a kis Jézus velünk léhessen,

Dicsértesse a Jézus Krisztus.

/Gyűjtötte: Pálffy István, Gyékényes, Szabadság tér 50./

János-napi köszöntő

/Simon Józseftől, Gyékényes,
Kossuth u. 90. szül: 1910/

Hála Istennek, hogy megértük a János napot,
Adja meg az Uristen, hogy több esztendőt is
megérjünk, de nem ilyen buval-bánattal,
vig ürvendetes napokkal.
Eljöttünk most este, most este János köszöntésére.

János, légy egészségben, hogy megértük napodat,
szent pátriusodat,
Felvitessél mennyekbe, ott ültessél szent székbe
a szentek seregébe.
A szent János áldása szálljon erre a házra.
A benne való híveket indítsa vigágra.
Bor, buza, gabona bőven teremjen, csak a kis
Jézus mindig köztünk lehessen.
Adjon az uristen ennek a Jánosnak öt-hat hordó bort,
a hordóba jó csapot, a csapok mellé jó csapost.
Adjon is az Uristen neki!!

/Gyűjtötte: Pálfi István, Gyékényes, Szabadság u. 90./

Betlehem-játék Gyékényesen

Simon Józseftől, Horváth Györgytől, Kozics Istvántól, Novák Jánostól.

Szerenlők: 4 pásztor + 1 angyal.

Kopogtatnak az ajtón a betlehemesek, megkérdik be szabad-e vinni a betlehemet.

Válassz: Igen.

(Demegy először az angyal: Letesszi az asztalra a betlehemet és énekel:)

Menyből az angyal lejött hozzátok pásztorok, pásztorok,
Hogy Betlehemben sietve menvén lássátok, lássátok.
Istennak Fia, aki született jászolyban Ó lessen néktek hív-
vűsitőtek valóban. Mellette vagyon az édesanyja Mária, Mária,
Barnok közt fekszik, jászolyban nyugszik szent Fia.
El is monnének, köszöntésére azonnal.....
Szép ajándékot, vivén szívükben magukkal....
Az egyik búrányt a másik egy juhót, a harmadik tejet, a
negyedik több sajtot.
Viszestérének ők hazájukba nagy vígan
Ezt a nagy titkot mindennek mondják nagy bátran

Utána csöngöt az angyal.

Jön erre az első pásztor /Van egy csörgős botja, lánc van rajta és csörgeti./

Beköszönt: Szerencsés jó estét a házi gazdának és gazdasszony-
nak, frissen ugorj ágyadból s kapd fehér abroszod, terited
meg asztalod, mert megszállják házádat a szőke szakállu pász-
torok.

Az első pásztor mondja a második pásztoroknak. Gyere be te juh-
pásztor. Juh-pásztor bejön és ezeket mondja: Szerelmes paj-
tácom, fekszik s kisedd Jézus a jászolyban, jertek Őt imád-
ni mindnyájan szőke szakállu pásztorok. Ekkor megüti az aj-
tót csörgős botjával és est mondja: Gyere be te Futúros.

Bejön a Futúres köhög, és ezt mondja:

"Szerencsés jó estét szerelmes pajtásim, Szüztől született a világ hejváltója, gyertek őt imádni mindnyájan széke ssa-kállu pásztorok. Utána kiszól a 3. pásztor a negyediknek.

"Gyere be te vén dadó, mert odakinn megfagyol." Dadó köhög és ezt mondja: "Kolbászos jóestét szerelmes fiaim, ime most érkeztem, telán ol is kóstem, 99 farkas jött elibém, azokat kergettem, már a baglyok és gerlicék az akolban elültek, szép fehér tollaikat vállukra gúndúrgették. Én is kúszibótek borulok szerelmes fiaim egy kis pihenésre, de van egy kis comogyi penészes borom, azt megiszom. Utána a Dadó köszön: Dicsértessék a Debla, az első pásztor válaszol: Mindörökké apella. - Dadó elővessi kulacsaát és isszik.

A harmadik pásztor ezt mondja: "A szentgálic túrjo fel tor-kodat, nag igyál ekkerát. Nekem nem is hegyol? Dadó válaszol: ha akarok. Utána az angyal énekel: Glória in excelsis deo, glóriának szent szüs deo, jugyite pásztoro, in pásztoro fu-gyite Jézus Kriestum salutate, glória kunktate.

Míg az angyal est éneklá, a pásztorok egymást kárdik:

"Halled pajtás angyal szól. A másik pásztor mondja: "Dehogy, csak baglyok huhognak.

Harmadik pásztor mondja: Halled Dadó, angyal szól, Dadó vá-laszolja, dehogyis, csak sátánok vigádnak.

Ekkor a pásztorok körüljárják a lakás küszepét, és énekelnek.

"Kicsoda, ki mifölöttünk oly nagyot kiált, szivünkben meg-háborodván félelem miatt, az nagy szózat angyaltól, és az egész világtól lábainkra nem állhatunk, földre borulunk.

Utána az angyal énekel: "Ne féljetek pásztorok, pásztorok, örömet hirdetek, mert ma néktek született, ki megjövendősi-tetett, egy szüznak méhéből, szüzen szültnek véréből, meg-váltó Krisztusunk alle, allelujah!

Küsbén leborulnak a pásztorok és álmodnak. Az Üreg pásztor /Dadó/ ezt mondja az első pásztornek, "Szerelmes fiam te mit álmodtál?" ezt válaszolja: "Azt álmodtam, hogy a gazdasasszony ekkora kukorist akasztott a nyakamba, most is görbedezek alatta.

Dadó válaszolja: "De jó volna, ha volna!" Dadó kérdesi a második pászortól: "Hát te fiam mit álmodtál?" Ezt válaszolja: "Azt álmodtam, hogy a házigaoda ekkora korbászt akasztott a nyakamba, hogy most is görbedezek alatta.

A harmadik pászortól kérdesi Dadó: "Hát te fiam, mit álmodtál?" Ezt válaszolja: "A házigaoda ekkora sunkát akasztott a nyakamba, hogy most is görbedezek alatta.

A többiek kérdesik Dadótól: "Hát te Üreg mit álmodtál?" "Szerelmes fiaim azt álmodtam, hogy a hási gazdasasszonynak lányával eludtam. Erre a többiek válaszolnak: "Ej de jó volna, ha ugy volna."

Az angyal mondja: "Pásztorok!"

Pásztorok kérdesik az angyaltól: "Ki vagy?!"

Az angyal ismét mondja: "Pásztorok?!"

Pásztorok kérdesik: "Ki vagy?!"

Erre felel az angyal: "Mondom angyal vagyok az ujságok nagyok! Született Megváltónk imádjátok máton."

Az angyal ismét odaszól: "Pásztorok!"

Erre a pásztorok énekelnek:

"Pásztorok keljünk fel, hamar induljunk el,
Betlehem városába, rongyos istállócskába,
Siessünk, ne késünk, hogy még ezen éjjel
odaérhessünk, s mi urunknak tiszteletet tehesünk."

Angyalok hirdetik Messiás született,
Itt van jele fényének, helye születésének,
Szénába, szalmába be vagyon ő takarva,
Fosztócskában, áldott Gyermek szenved már kiskorában.

Pásztorok mondják utána:

Pásztor társaim új hirt mondog
Jertek velem, csodát láttok
Egy szép szűz az éjszakán
Piacskát szállt a szénán

Ej, ej, ej, ej, ej, ej, lesz szűz emlőjében tej.
egy, egy, egy, egy, egy, egy, áldott kis Jézus aludj.
Betlehemnek puskájában, pásztorok vigyázatában
Nagy öröm hirdettetett, mert a barmok pajtájában
Ökör - szamar jászolában, üdvösítő született.
Hallottál-e pajtás ilyen dolgot, amelyet a mennyei követ
mondott, mert szűze Jézus ember testben a mi Megváltónk
Betlehemben. Induljunk hát Betlehembe, vigak legyünk sziveinkben,
de ticsen ne menjünk, ajándékokat vigyünk. Egy tarka gi-
dócskát, fehér kender báránycát, friss gyenge sajtocskát,
gyenge, szíves vajcskát vigyünk Jézusának, alle-allelu-
jah! Eljött ugyanúgy Messiás, ki által lett megváltás
menyországban vig lakás, örögtől szabadulás és boldogulás.
Az öreg pásztor mondja: "Sándor gulás, az Isten megáldja
a házigazdát és gazdaasszonyt, aki megtölti szegény juhász
pásztorok erezyét és kulacsát jó somogyi borral.
Az összes pásztor mondja utána és sürgetik botjaikat:
"Hallod pajtás, hogy sürgeti kulacsát mivel fűnyitogatja
pénzes ládikáját, nem sajnálja tizesét, sem pedig ötve-
nesét a mi fáradtságunkért szíves utazásunkért.
Óh, te József mit gondoltál, hogy istállót választottál
ilyen kemény hidegben, szállj be hozzánk Máriával, és
kinned Jézusával, lakjál szivünkben. Nosza pajtás vi-
sedjünk, vig örömet kiálltunk, hegyen, völgyön ugrálunk,
szíves nótákat fujunk vigan tapsolunk. - Fújd András sí-
podat, te meg Jancsi dudádat, fújjad furulyádat alle-alle-
lujah! Elindulának és el is jutának, Szűz Máriának jóó-
szakát mondának.

Gyűjtötte: Földes Mihály